

II ЦИВІЛЬНИЙ ПРОЦЕС

Гаро Ганна Олександрівна,
кандидат юридичних наук, адвокат, медіатор

УДК 347.9

СПЕЦИФІКА РОЗГЛЯДУ СПОРІВ, ЩО ВИНΙΚАЮТЬ З ПРАВОВІДНОСИН ПАТРОНАТУ

У статті висвітлюються питання правового регулювання патронату як категорії сімейно-правового інституту через специфіку розгляду спорів, що виникають з правовідносин патронату. Автор розглядає питання специфіки законодавчого регулювання правовідносин патронату, аналізує можливі різновиди та порядок розгляду сімейних спорів, що можуть виникнути з правовідносин патронату. Зроблено висновок про специфіку спорів, що можуть виникнути з договорів патронату та з огляду на це необхідність у спеціалізації суддів, які розглядатимуть сімейні спори, що виникають з правовідносин патронату.

Ключові слова: патронат, охорона дитинства, сімейний спір, сімейно-правовий інститут, спеціалізація, суддів, захист дітей.

Чинне законодавство визначає охорону дитинства в Україні як стратегічний загальнонаціональний пріоритет і з метою забезпечення реалізації прав дитини на життя, охорону здоров'я, освіту, соціальний захист, всебічний розвиток та виховання в сімейному оточенні встановлює основні засади державної політики у цій сфері, що ґрунтуються на забезпеченні найкращих інтересів дитини.

У зв'язку цим з прийняттям нового Сімейного кодексу України (надалі – СКУ) був запроваджений новий правовий інститут патронату, під яким згідно ч. 1 ст. 252 розуміється тимчасовий догляд, виховання та реабілітація дитини в сім'ї патронатного вихователя на період подолання дитиною, її батьками або іншими законними представниками складних життєвих обставин [1].

Дослідженню історії виникнення патронату присвячували свої наукові дослідження, зокрема російські – Н. Несмеянов [2], С. Чіганова та П. Шахов [3], І. Назарова [4], українські – А. Зінченко [5, с. 204-212], В. Козубовський [6] та інші, відомі українські вчені як З.В. Ромовська [7, с. 475], Ю.С. Червоний [8], В.С. Гопанчук [9, с. 273], О. Карпенко [10], Л.М. Зілковська [11]. На тему сімейно-правової специфіки цього інституту відомі праці В.П. Мироненко [12], Ю.Ю. Черновалюк [13], Л. Шаповал [14].

При цьому, недостатньо було приділено увагу саме можливим різновидам та специфіці судового розгляду спорів, що виникають з правовідносин патронату, що зумовило мету цієї статті – здійснення загальної характеристики правового регулювання патронату як нового сімейно-правового інституту через можливі різновиди і специфіку розгляду спорів, що виникають з правовідносин патронату.

Кодекс про шлюб та сім'ю України [15] не передбачав патронату як способу влаштування у сім'ю дітей, які залишилися без піклування батьків. Протягом останніх років діти,

які залишилися без батьківського піклування, передавалися на виховання в сім'ю у вигляді дитячих будинків сімейного типу. Вперше інститут патронату в'явився в Україні із прийняттям у 2002 році СКУ, глава 20 якого була присвячена правовідносинам патронату.

Протягом 2004 – 2016 років відбувався розвиток патронату над дитиною як інноваційної моделі екстреного реагування та надання підтримки сім'ям з дітьми, які перебувають у складних життєвих обставинах. Однак на практиці інститут патронату був не дієвим через відсутність затверджених механізмів забезпечення застосування цієї процедури.

19.02.2016 року Президентом України П.О. Порошенко було підписано Закон України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо посилення соціального захисту дітей та підтримки сімей з дітьми» від 26.01.2016 року № 936-VIII [16], яким глава 20 Сімейного кодексу України була викладена в новій редакції, а також розроблені механізми та процедури щодо захисту дитини з метою уникнення негативного для дитини досвіду інтернатного виховання та забезпечення її тимчасового проживання в умовах, максимально наближених до сімейних.

В цілому за результатами аналізу глави СКУ «Патронат на дітьми» (ст. 251 – 256) правове регулювання патронату можна узагальнити наступним чином:

1. Послуга патронату над дитиною передбачає тимчасовий догляд та виховання дитини в спеціально підготовленій сім'ї патронатного вихователя як альтернативи її влаштування до інтернатного закладу.

2. Передача дитини здійснюється за договором про патронат, а не на підставі адміністративно-правового акта – рішення органу опіки чи піклування. Вперше чітко встановлено обов'язковість письмової форми договору. Патронатний вихователь зараховується на роботу за трудовим договором до бюджет-

ної установи соціального захисту населення за визначенням відповідно місцевої державної адміністрації або місцевої ради. Цей договір укладається між органом опіки і піклування та особою, яка дала згоду взяти дитину на виховання (патронатним вихователем).

Тому патронатний вихователь виконує свої договірні обов'язки, в той час як опікун чи піклувальник виконує повноваження, покладені на нього від імені держави, на виконання конституційного обов'язку держави. Опікун є законним представником дитини у всіх правовідносинах. Патронатний вихователь є таким лише у сфері процесуальних відносин. У всіх зазначених вище випадках не припиняються правовідносини між дитиною та її родичами. Патронатні вихователі виконують функції опікуна щодо дитини у віці до 14 років і піклувальника щодо дитини у віці від 14 до 18 років.

3. Патронат є тимчасовим доглядом, вихованням та реабілітацією дитини в сім'ї патронатного вихователя на період подолання дитиною, її батьками або іншими законними представниками складних життєвих обставин; сім'я патронатного вихователя – це сім'я, в якій за згоди всіх її членів повнолітня особа, яка пройшла спеціальний курс підготовки, виконує обов'язки патронатного вихователя на професійній основі; патронатного вихователя – як особи, яка за участю членів сім'ї надає послуги з догляду, виховання та реабілітації дитини у своїй сім'ї.

4. Патронатним вихователем так як і усиновлювачем, опікуном чи піклувальником не можуть бути особи, зазначені в статті 212 СКУ.

5. Термін перебування дитини в сім'ї патронатного вихователя встановлюється органом опіки та піклування і не може перевищувати трьох місяців (ч. 6 ст. 251 СКУ). У разі наявності обставин, що обґрунтовують необхідність і доцільність перебування дитини в сім'ї патронатного вихователя понад зазначений термін, орган опіки та піклування може його продовжити. Загальний термін перебування дитини в сім'ї патронатного вихователя не може перевищувати шість місяців.

6. Закріплено права дитини, яка влаштувується в сім'ю патронатного вихователя, зокрема при влаштуванні дитини в сім'ю патронатного вихователя її батьки не звільняються від обов'язку щодо утримання дитини.

7. Визначено обов'язки патронатного вихователя, зокрема згідно ст. 255 СКУ патронатний вихователь зобов'язаний: – забезпечити дитину житлом, одягом, харчуванням тощо; – створити дитині умови для навчання, фізичного та духовного розвитку; – співпрацювати з батьками, іншими законними представниками дитини задля подолання складних життєвих обставин у межах та у спосіб, визначені органом опіки та піклування; – забезпечити надання чи доступ до послуг, визначених договором про патронат над дитиною; – сприяти контактам дитини з батьками, іншими законними представниками, родичами, крім випадків, коли батьки позбавлені батьківських прав

або в судовому порядку обмежені у праві спілкування з дитиною [1].

Відповідно сумнівів, що патронат є сімейно-правовим інститутом та має сімейно-правову природу, не виникає, оскільки по-перше, раніше діти над якими встановлювався патронат були діти-сироти або діти, позбавлені батьківського піклування, то зараз вводиться інша категорія для позначення дітей, щодо яких може застосовуватися патронат: дитина, яка перебуває у складних життєвих обставинах, – дитина, яка потрапила в умови, що негативно впливають на її життя, стан здоров'я та розвиток у зв'язку з інвалідністю, тяжкою хворобою, безпритульністю, перебуванням у конфлікті із законом, залученням до найгірших форм дитячої праці, залежністю від психотропних речовин та інших видів залежності, насильством та жорстоким поводженням у сім'ї, ухиленням батьків, осіб, які їх замінюють, від виконання своїх обов'язків, обставинами стихійного лиха, техногенних аварій, катастроф, воєнних дій чи збройних конфліктів тощо, що встановлено за результатами оцінки потреб дитини.

По-друге, договір про патронат є різновидом сімейного договору. Сьогодні відповідно до ч. 1 ст. 9 СКУ подружжя та діти, інші члени сім'ї та родичі, відносини між якими регулює цей Кодекс, можуть врегулювати свої відносини за домовленістю (договором), якщо це не суперечить вимогам цього Кодексу, інших законів та моральним засадам суспільства. Як і будь-який правочин договір про патронат має предмет (ч. 1 ст. 253 СКУ), зміст (ст. 254, 255 СКУ) та форму (ч. 1 ст. 253 СКУ), строк (ч. 6 ст. 252 СКУ), може бути припинений (ч. 2 ст. 253 СКУ), розірваний (ч. 3 ст. 253 СКУ) тощо [1]. Згідно СКУ типовий договір про патронат над дитиною затверджується Кабінетом Міністрів України. Крім того договір патронату як, і будь-який правочин, являє собою єдність чотирьох елементів: суб'єктів – осіб, які беруть участь у правочині, суб'єктивної сторони – єдності волі і волевиявлення; форми та змісту [17, с. 197-198; 18, с. 190].

Сторонами договору про патронат є, з одного боку, орган опіки та піклування, а з другого – патронатний вихователь. Не зважаючи на те, що за термінологією договір про патронат над дітьми має багато спільного з цивільно-правовим договором і у ньому застосовуються цивільно-правові терміни: договір; сторони; оплатність; двосторонність тощо, як зазначав Ю.С. Червоний, за своєю правовою природою цей договір не є цивільно-правовим і на нього не можуть поширюватись положення зобов'язального права, тому що: – по-перше, предметом цього договору є діяльність, пов'язана з вихованням та утриманням дітей, що є сферою регулювання сімейного права; – по-друге, за невиконання умов договору не встановлена цивільно-правова відповідальність у вигляді відшкодування збитків чи інших майнових санкцій; – по-третє, патронатний вихователь за своїм правовим статусом прирівнюється до опікуна (піклувальника) дитини, права та обов'язки якого встановлено

не умовами договору, а нормами сімейного чи адміністративного законодавства [8].

По-третє, через потребу отримання згоди дитини на передачу дитини у сім'ю патронатного вихователя, якщо вона досягла такого віку, що може її висловити, згідно зі ст. 253 СКУ та ч. 1 ст. 171 СКУ, відповідно до якої дитина має право на те, щоб бути вислуханою батьками, іншими членами сім'ї, посадовими особами з питань, що стосуються її особисто, а також питань сім'ї [1].

Відповідно, що як і будь-який договір, договір патронату можна визнати недійсним та неукладеним з підстав, визначених у Цивільному кодексі України (надалі – ЦКУ). Відповідно до ч. 1 ст. 215 ЦКУ підставою недійсності правочину є недодержання в момент вчинення правочину стороною (сторонами) вимог, які встановлені частинами першою – третьою, п'ятою та шостою статті 203 цього Кодексу. Відповідно такими підставами будуть випадки, коли: зміст правочину суперечить цьому Кодексу, іншим актам цивільного законодавства, а також інтересам держави і суспільства, його моральним засадам (ч. 1 ст. 203 ЦКУ); особа, яка вчиняє правочин, не мала необхідного обсягу цивільної дієздатності (ч. 2 ст. 203 ЦКУ); волевиявлення учасника правочину не було вільним і не відповідало його внутрішній волі (ч. 3 ст. 203 ЦКУ) [19].

Аналіз норм глави 20 СКУ також дає змогу визначити перелік спорів, що можуть виникати з огляду на сімейну природу договору патронату, зокрема:

- визнання неукладеним через не визнання, де буде проживати дитина, яка частина помешкання буде їй виділена особисто чи дитина буде користуватися помешканням разом з іншими членами сім'ї;

- про визнання недійсним з огляду на відсутність згоди дитини чи заяви осіб, які виявили бажання взяти дитину на виховання, з проханням передати їм на виховання конкретну дитину;

- розірвання у зв'язку з не виконанням патронатним вихователем своїх обов'язків згідно ст. 255 СКУ по забезпеченню дитини житлом, одягом, харчуванням тощо; створенню дитині умови для навчання, фізичного та духовного розвитку; здійсненню захисту дитини, її прав та інтересів, або якщо між ним та дитиною склалися стосунки, які перешкоджають виконанню обов'язків за договором (відсутність взаєморозуміння з дитиною, конфліктні відносини між дітьми);

- дострокове припинення у разі відмови від нього вихователя або дитини, яка досягла чотирнадцяти років або ж у разі появи матері, батька і повернення їм дитини;

- стягнення коштів, які не були сплачені за виконання обов'язків патронатного вихователя, так як договір про патронат – це відплатний сімейний договір;

- за позовом патронатного вихователя про стягнення аліментів на дитину, про повернення її майна, відшкодування завданої шкоди тощо;

- щодо вчинення правочинів патронатним вихователем від імені дитини, взятої на виховання;

- про визначення місця проживання підопічного.

Очевидно, що кожна справа, яка стосується спору, що виник з відносин патронату, матиме специфіку. Суддя, який розглядає спір, що виник з договору патронату, має володіти знаннями спеціального сімейного законодавства та особливостей правовідносин патронату. Зокрема знати:

1. Термінологію, що визначена у Законі України «Про охорону дитинства» від 26.04.2001 № 2402-III, зокрема:

- поняття щодо дітей, позбавлених батьківського піклування, дитини, позбавленої із сім'єю, дітей, щодо яких може застосовуватися патронат;

- тлумачення поняття «забезпечення найкращих інтересів дитини» – дії та рішення, що спрямовані на задоволення індивідуальних потреб дитини відповідно до її віку, статі, стану здоров'я, особливостей розвитку, життєвого досвіду, родинної, культурної та етнічної належності та враховують думку дитини, якщо вона досягла такого віку і рівня розвитку, що може її висловити [20].

2. Систему законодавства про охорону дитинства та його завдання, основні принципи та систему заходів і організації охорони дитинства, права та свободи дитини, способи захисту прав та інтересів дітей, які перебувають у складних життєвих обставинах.

3. Специфіку правовідносин патронату, зокрема, що:

- патронатний вихователь, як і опікун чи піклувальник, не зобов'язаний утримувати дитину за рахунок своїх, власних коштів. Він зобов'язаний забезпечити дитину всім необхідним за рахунок її майна чи інших, спеціально виділених для цієї мети коштів. Дитина може мати дохід від використання належного їй майна. На її утримання можуть бути присуджені аліменти з матері, батька, діда, баби, брата, сестри, вітчима, мачухи;

- розмір плати має визначитися у договорі з урахуванням віку, стану здоров'я дитини та інших обставин, які мають істотне значення. Однак плата за виховання, обслуговування дитини, тобто за виконану роботу та надані послуги, і кошти на утримання дитини – це різні речі;

- при перевірці виконання обов'язку щодо забезпечення дитини житлом, харчуванням тощо необхідно виходити із загальних правил забезпечення житлом громадян (зокрема, що особи різної статі старше 9 років не повинні проживати в одній кімнаті). Одягом і харчуванням діти повинні бути забезпечені принаймні не гірше, ніж вони були б забезпечені в дитячих будинках чи інших державних закладах подібного типу. Створення дитині умов для навчання, фізичного та духовного розвитку. Ці умови повинні відповідати вимогам ст. 1 Закону України «Про охорону дитинства»;

– патронатний вихователь не є ні опікуном, ні піклувальником. Але немає законодавчий перешкод для того, щоб він був призначений опікуном чи піклувальником у зв'язку з встановленням над дитиною опіки чи піклування;

– у зв'язку з тим, що патронатний вихователь виконує функції опікуна, піклувальника, йому на підставі ч. 4 ст. 249 СКУ, застосовуваної за аналогією, належать закріплені у ЦКУ цивільні права та обов'язки, пов'язані з вихованням дитини, переданої в його сім'ю;

– як опікун патронатний вихователь вчиняє правочини від імені та в інтересах дитини, взятої на виховання (ч. 3 ст. 67 ЦКУ) та здійснює управління її майном (ст. 72 ЦКУ). Як піклувальник патронатний вихователь дає згоду на вчинення дитиною правочинів, передбачених ч. 2 ст. 32 ЦКУ. Він, його дружина, чоловік і близькі родичі (батьки, діти, брати, сестри) не мають права укладати з дитиною, взятою на виховання, договорів, крім передачі їй майна у власність за договором дарування або у безоплатне користування за договором позички (ч. 1 ст. 68 ЦКУ);

– патронатний вихователь не має права від імені дитини, взятої на виховання, без дозволу органу опіки та піклування вчиняти правочини, передбачені ч. 1 ст. 71 ЦКУ [19];

– договір припиняється у разі смерті патронатного вихователя. Оскільки цей договір нерозривно пов'язаний з конкретною особою, він має особистий характер, тому правонаступництво тут неможливе. Якщо патронатним вихователем була записана у договорі лише дружина, а фактично обов'язки здійснювалися не лише нею, а й її чоловіком, смерть дружини не є підставою для припинення договору. Однак чоловікові доведеться зніціювати внесення до тексту договору відповідних змін, інакше він може зіткнутися з цілою низкою проблем;

– серед тих, кому надано право односторонньо відмовитися від договору, немає органу опіки та піклування. І це не випадково: дитина, взята у сім'ю, не може знову отримати статус позбавленої батьківського піклування.

Відповідно до підп. 1 ч. 1 ст. 15 Цивільного процесуального кодексу України (надалі – ЦПКУ) суди розглядають у порядку цивільного судочинства справи щодо захисту порушених, невизнаних або оспорюваних прав, свобод чи інтересів, що виникають зокрема із сімейних відносин [20]. Згідно ст. 1 СКУ завданням СКУ є визначення засад шлюбу, особистих немайнових та майнових прав та обов'язків подружжя, підстав виникнення, зміст особистих немайнових і майнових прав та обов'язків батьків і дітей, усиновлювачів та усиновлених, інших членів сім'ї та родичів [1]. Відповідно, з огляду на сімейну специфіку та суб'єктний склад правовідносин патронату, приходимо до висновку про віднесення спорів, що виникають з правовідносин патронату до категорії сімейних спорів.

Аналіз судових рішень, що винесені по справах з відносин патронату, свідчить, що таких спорів сьогодні дуже мало і загалом вони викликані порушенням умов договорів

про патронат над дітьми [22] або існування відносин патронату є фактичними обставинами на підтвердження підстав для позбавлення батьківських прав [23].

Однак з огляду на останні зміни чинного законодавства, кількість подружжя, бажаючих бути патронатними вихователями, стрімко зростає. Відповідно кількість спорів, що виникатимуть з правовідносин патронату відповідно збільшиться. Це в свою чергу, викликає підвищення уваги до ефективності розгляду цієї категорії спорів.

З огляду на вищевикладене, приходимо до висновку, що спори, що можуть виникнути з правовідносин патронату, відносяться до категорії сімейних спорів та мають розглядатися суддями, які мають спеціальну сімейну спеціалізацію. Тільки у такий спосіб можна сприяти більш глибокому розумінню суддями суті справи, вірному встановленню фактичних обставин справи, ефективному детальному дослідженню та повній оцінці доказів, а відтак в цілому забезпеченню ефективності судового розгляду та винесення законних рішень у сімейних справах, що виникають з правовідносин патронату.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Сімейний кодекс України від 10 січня 2002 року. / [Електронний ресурс]. – Режим доступу: www.rada.gov.ua.
2. Доклад Н. Несмеянова о призрении детей на Всероссийском совещании 17–20 марта 1916 года по призрению детей в связи с войной. – <http://innewfamily.narod.ru/index.html>.
3. Чиганова С. Д., Шахов П. Г. Современный подход к решению проблемы устройства детей, оставшихся без попечения родителей. – <http://sibsocio.ru/ksa/deti.php>.
4. Назарова И. Б. Дети-сироты: характеристика проблемы последних лет // Россия: 10 лет реформ. Социально-демографическая ситуация / Под. ред. Н. М. Римашевской. – М.: РИЦ ИСЭПН. – 2002.
5. Зінченко А. Г. Досвід подолання дитячої безпритульності в Україні у 20-х роках. – К.: ТОВ «Міжнар. фін. агенція», 1998. – 35 с.
6. Козубовський В. В. Соціальний захист неповнолітніх у Великій Британії (порівняльний аналіз). – Ужгород: УжНУ, 2004. – 129 с.
7. Ромовська З.В. Сімейний кодекс України: Науково-практичний коментар. – К.: Видавничий Дім «Ін Юре», 2003. – 532 с.
8. Сімейне право України: Підруч. / За ред. Ю.С. Червоного. – К.: Істина, 2004. – 400 с.
9. Сімейне право України: Підруч. / За ред. Голанчука В.С. – К.: Істина, 2002. – 304 с.
10. Карпенко О. Сімейні форми утримання та виховання дітей-сиріт і дітей, позбавлених батьківського піклування: проблеми правового реформування // Право України. – 2001. – № 3. – С. 79-81.
11. Зілковська Л. М. Недоліки законодавства про патронат над дітьми та шляхи його вдосконалення // Держава і право. – К., 2007. – Вип. 38. – С. 381-389.
12. Мироненко В. Інститут патронату в сімейному праві України // Нотаріат для вас. – 2008. –

- № 6. – С. 43-46; В.П. Мироненко. Патронат як форма влаштування дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування / В. П. Мироненко // Бюлетень міністерства юстиції України. – 2013. – №3. – С. 56-63.
13. Черновалюк Ю. Ю. Деякі проблемні питання щодо правового регулювання патронату за законодавством України / Ю. Черновалюк // Актуальні проблеми держави і права : збірник наукових праць. – Одеса : Юрид. Літ., – 2009. – С. 121-128.
 14. Шаповал Л. Проблеми патронатного виховання й особливості влаштування вихованців дитячого будинку у патронатну сім'ю / Леся Шаповал // Підприємство, господарство і право. – 2013. № 1. – С. 31-33.
 15. Кодекс про шлюб та сім'ю України від 20.06.69 // Відомості Верховної Ради. – 1969. – №26. – ст. 204.
 16. Закон України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо посилення соціального захисту дітей та підтримки сімей з дітьми» від 26.01.2016 року № 936-VIII. / [Електронний ресурс]. – Режим доступу:www.rada.gov.ua.
 17. Цивільне право України : [підручник] : [У 2 т.] / Д. В. Боброва, О. В. Дзера, А. С. Довгерт та ін. [За ред. О. В. Дзери, Н. С. Кузнецової]. – К. : Юрінком Інтер, 2000. – Кн. 1. – 864 с.
 18. Пчелинцева Л. М. Комментарий к Семейному кодексу Российской Федерации [3-е изд., перераб. и доп.] / Л. М. Пчелинцева – М., 2004. – 832 с.
 19. Цивільний кодекс України в редакції від 16 січня 2003 року. / [Електронний ресурс]. – Режим доступу:www.rada.gov.ua.
 20. Закон України «Про охорону дитинства» від 26.04.2001 № 2402-III. / [Електронний ресурс]. – Режим доступу:www.rada.gov.ua.
 21. Цивільно-процесуальний кодекс України. / [Електронний ресурс]. – Режим доступу:www.rada.gov.ua.
 22. Ухвала Голосіївського районного суду м. Києва від 24.02.2012 року. / [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.reyestr.court.gov.ua/Review/27139404>.
 23. Рішення Дарницького районного суду м. Києва від 30 листопада 2015 року. / [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.reyestr.court.gov.ua/Review/55038894>.

Гаро Анна Александровна
СПЕЦИФИКА РАССМОТРЕНИЯ СПОРОВ,
ВОЗНИКАЮЩИХ ИЗ ПРАВООТНОШЕНИЙ ПАТРОНАТА

В статье освещаются вопросы правового регулирования патроната как категории семейно-правового института сквозь специфику рассмотрения споров, возникающих из правоотношений патроната. Автор рассматривает вопросы особенностей законодательного регулирования правоотношений патроната, анализирует возможные разновидности и порядок рассмотрения семейных споров, которые могут возникнуть из правоотношений патроната. Сделан вывод о специфике споров, которые могут возникнуть из договоров патроната и в связи с этим необходимость в специализации судей, которые будут рассматривать семейные споры, возникающие из правоотношений патроната.

Ключевые слова: патронат, охрана детства, семейный спор, семейно-правовой институт, специализация, судей, защита детей.

Garó Anna
SPECIFICITY OF RESOLUTION OF DISPUTES
ARISING FROM FOSTER CARE RELATIONS

The article highlights the issue of legal regulation of foster care as a category of Family Law Institute by resolving the disputes arising from foster care relationships. The author examines the specificity of legislative regulation of foster care relationships, and analyzes possible types of family disputes, which may arise from foster care relationships, and the procedure of their resolution. The conclusion is made about the specificity of the disputes, which may arise from foster care contracts and, therefore, the need for the judges specialized in settling family disputes arising from foster care relationships.

Keywords: foster care, child protection, family dispute, Family Law Institute, judges specialized in, protection of children.

Karolina Ziemianin

Assistant Department of Civil Procedure
 Faculty of Law and Administration
 University of Szczecin
 Poland

POLISH MODEL OF THE ELECTRONIC PROTOCOL

The subject of the considerations contained in the article is the electronic protocol in the Polish legal system. It was introduced in year 2010 as a new way of recording the open hearings of the court. The electronic protocol is prepared in every court which provides a suitable technical equipment. A special